

Theosofie voor de toekomst

– Jeanine Miller

Echte theosofie is altruïsme. Het is broederlijke liefde, onderlinge hulp, onwankelbare devotie aan de waarheid. (Lucifer 1889)

Jeanine Miller is een gezaghebbende autoriteit op het gebied van de Vedische literatuur. Zij is al meer dan 40 jaar lid van de Theosophical Society in Engeland.

Deze noot van toewijding aan de waarheid, niet aan enige persoonlijkheid of pakket leerstellingen of denkbeelden, door Madame Blavatsky geuit en doorgegeven door onze leiders, is veel te vaak miskend.

William Kingsland zei het heel beknopt in zijn eerbetoon aan HPB: Zij onderwees theosofie niet als een simpele vorm van lering, niet als een religie of een filosofie, of een credo, of een werkhypothese, maar als een levende kracht in ons leven. (Uit *HPB in Memory*, etc. p.159).

Radha Burnier, de internationale voorzitter van de Theosofische Vereniging, benadrukt dit op dezelfde manier: In wezen is theosofie de levende wijsheid, die ontstaat door het observeren en begrijpen van het levensproces, op het fysieke maar ook op het psychologische vlak en op subtielere bestaansniveaus. De wijsheid wordt geboren wanneer het denken zijn vooroordelen en beperkingen terzijde schuift en naar een andere dimensie beweegt. Het werk van de T.S. is aan het hoofd staan van zo'n verandering - een die zal helpen bij het bouwen van een nieuwe wereldorde, omdat er een ander bewustzijn ontstaat van relaties en van de essentiële aard van de dingen.

Zij voegt hieraan toe, en dit is voor ons van fundamenteel belang, 'De Theosofische Vereniging kan een kracht ten goede blijven alleen in zoverre als de theosofie niet gewoon nog een stel ideeën of geloofsartikelen wordt'.

In mijn ervaring met leden van de Theosofische Vereniging - ik heb de wereld rond gereisd - is de theosofie gewoon een nieuw stel ideeën en geloofsartikelen geworden. Veel te vaak stellen leden de theosofie gelijk met de reeks leerstellingen die aan het einde van de 19^e eeuw uitgegeven werd door middel van de werken van HPB en de andere schrijvers, en niet met goddelijke wijsheid. Zij kunnen geen affiniteit vinden met andere manieren van het formuleren van dezelfde waarheden of andere benaderingen. Als ze dat wel doen, moeten zij de ideeën vertalen naar theosofische termen. Wat een vreselijke beperking van het verstand!

De bron van spirituele waarheid wordt niet vervat in welk boek dan ook - HPB zelf zei ons dat *De Geheime Leer* slechts een tipje van de sluier oplicht - zij wordt pas duidelijk door de menselijke ziel. Uit atma-boeddhi straalt die goddelijke wijsheid die ons bewust maakt van de eenheid van alle leven en die ons laat weten of een bepaald boek of leerstelling een afspiegeling van de aloude wijsheid bevat.

Eenheidsprincipe

De Geheime Leer staat als een unieke boodschap van dat eenheidsprincipe dat aan alle leven ten grondslag ligt; maar deze boodschap moet verweven zijn in ons leven zelf, en dit beseffen wij niet eens! Toch laat de wereld, hier en nu, ons onbewust de levende toepassing zien van sommige grote waarheden die uiteengezet worden in *De Geheime Leer*: op wetenschappelijk gebied, het zoeken naar een gemeenschappelijke theorie die alle natuurlijke processen door een enkel principe kan verklaren; of op het politieke vlak, de poging van de naties om het eens te worden in een vrije associatie met de denkbeelden over essentiële mensenrechten; of op het zuiver menselijk vlak, de wereldwijde respons op de hulp-

vraag in tijden van catastrofes; of in onze nauwe relatie met de natuur en de verantwoordelijkheid om met haar in harmonie te werken en haar evenwicht te helpen bewaren; of met de komst van homeopathische en holistische geneeswijzen die de mens als een geheel opvatten; of bij het samenbrengen op een gemeenschappelijk platform van wetenschappers en mystici in een vruchtbare uitwisseling van ideeën.

Al deze bewegingen zijn de effecten van een zich wereldwijd ontwikkelend bewustzijn en de levende afspiegelingen van die ene wet van de fundamentele Eenheid zoals beschreven in *De Geheime Leer*, die een openbaring was voor het westerse verstand, een eenheid die langzamerhand de mensheid bewust maakt van echte broederschap.

Zo wordt langzamerhand aangetoond dat *De Geheime Leer* een schat aan grote waarheden bevat, die nu langzamerhand duidelijk worden, niet als dogma's die geloofd moeten worden, maar als het dynamische leven dat deze eeuw bezielt en verantwoordelijk is voor belangrijke hedendaagse stromingen. Vandaar dat Boris de Zirkoff kon zeggen: 'De toekomst van deze stroming is vol beloften, maar de realisering ervan hangt af van onze spirituele integriteit, ons vitale gevoel van broederschap, onze ongesluisde intuïties en onwankelbare morele kracht' (In *H.P. Blavatsky and the Secret Doctrine*, edited by Virginia Hanson, 1970, p.10).

Dit vraagt om een krachtige inspanning die de innerlijke krachten van de besten onder ons op de proef zou stellen. Onze internationale voorzitter noemt het 'menselijke regeneratie' en 'de innerlijke revolutie die het denken reinigt'. Voordat de Theosofische Vereniging opnieuw het leiderschap over het spirituele pad dat zij verloren heeft, kan opnemen, moet er een 'regeneratie' plaatsvinden vanuit het binnenste van ieder lid. Het lijkt mij dat dit het laatste is dat wij accepteren. Zonder deze complete ommekeer in onszelf (*metanoia*, voorbij onze huidige geestestoe-stand), komen we nergens op spiritueel gebied en zal onze theosofie volkomen

uitdrogen, zoals al te vaak gebeurt is. Alleen door deze regeneratie kunnen wij weer de levende exponenten worden en niet de gefossiliseerde bewakers van de Goddelijke Wijsheid.

Dit betekent niet alleen met ons verstand boeken bestuderen zoals *De Geheime Leer* of *De Mahatma-brieven*, of *De Stem van de Stilte*, maar zich de daarin vervatte waarheden eigen maken, deze ervaren in het diepst van ons bestaan, zodat wij ze in praktijk kunnen brengen, zodat zij ons leven vorm kunnen geven en een kracht kunnen worden hier en nu, niet in een ander leven. Het voorbeeld van het leven van een mens is veel groter dan welke woorden hij ook mag herhalen of boeken die hij schrijft. Hiervan was onze grote stichtster H.P. Blavatsky een uitmuntend voorbeeld.

Voor ons als leden van de Theosofische Vereniging is de volgende stap het ons eigen maken van wat ons gegeven is en onszelf te spiritualiseren. Voor ons als groep heeft dit proces niet plaatsgehad op een voldoende grote schaal om de aandacht en het respect van de immer groeiende intellectuele en spirituele elite van de mensheid te verdienen. Er zijn steeds meer mensen tussen 25 en 45 jaar wier denken zich aan het richten is op spirituele waarheden, die niet zozeer geïnteresseerd zijn in theorie of dogma als wel in praktische methoden of een directer inzicht in de grote waarheden en problemen van het leven. Over het algemeen wenden zij zich af van de Theosofische Vereniging, misnoegd omdat wij theorieën uit boeken aanbieden zonder de basis van een dieper begrijpen. Zij vinden dat wij vastgeroest zijn in onze theorieën, achtergebleven en gekristalliseerd in de negentiende-eeuwse aanpak, te bevooroordeeld jegens andere benaderingen van de waarheid en andere bewegingen in het bredere theosofische gebeuren.

Wij adviseren zoekers om boeken te lezen over karma en reïncarnatie en de zeven principes en gebieden, en bollen en ronden en rassen, zonder de bijdrage daaraan van ons diepere inzicht. De leerstel-

lingen van karma en reïncarnatie worden tegenwoordig aanvaard als vanzelfsprekend onder de meer verlichten in de gemeenschap. Om ze te blijven herkauwen, als een universeel geneesmiddel voor alle kwaad, lijkt een oppervlakkige manier om het probleem van het lijden en de zoektocht van de ziel, aan te pakken. De mensen zoeken naar een minder schoolse aanpak van de levensproblemen en een beter begrijpen van de ziel - een benadering die gebaseerd is op observatie, begrijpen, levende ervaring. Dit is deels waar onze voorzitter naar verwijst wanneer zij het heeft over theosofie als 'de levende wijsheid die ontstaat door het observeren en begrijpen van het levensproces'.

Ken uzelf

Dit is de wetenschap van de toekomst en het criterium van spiritualiteit. De mens is waarlijk wat zijn begrip is. Wij weten niets van de ziel, hoewel wij alles kunnen opnoemen dat betrekking heeft op de zeven principes. Wij zijn bang voor de latente krachten binnenin ons, waarvan de kennis en de beheersing niettemin deel uitmaken van onze derde doelstelling. 'Ken uzelf en u zult het heelal kennen' is een oud Grieks gezegde dat wij volkomen genegeerd hebben, maar dat het hart vormt van onze derde doelstelling, de echte basis die er voor kan zorgen dat wij menselijke broederschap echt kunnen leven. Dit volkomen gebrek aan wijsheid te herstellen, beschouw ik als theosofie voor de toekomst. Maar transformatie op het mentale niveau, bijvoorbeeld een andere kijk op het leven, kan geen vitale verandering in ons dagelijks leven bewerkstelligen tenzij het dat transformerende centrum par excellence, ons hart, raakt. Als zo'n regeneratie zich op grotere schaal bij de leden had voorgedaan, zou de geschiedenis van de Theosofische Vereniging er behoorlijk anders uitgezien hebben, en dan zou het publiek ons er niet terecht van hebben kunnen betichten dat wij 'dood' zijn.

Tenslotte is het verdrietig te moeten constateren dat oprechte zoekers naar spirituele waarheid zich van ons afwenden

omdat zij vinden dat wij niet in staat zijn om een positieve training in meditatie aan te bieden. Dit alleen opent de deur naar de assimilatie van de gnosis, theosophia. Dat weten zij best. Wij lijken dat helemaal niet te weten. Het feit dat wij ongeveer 30 jaar achter iedere andere soortgelijke vereniging aanhobbelen, toont ons complete gebrek aan beheersing van bepaalde fundamentele waarheden met betrekking tot de ziel, en de assimilatie ervan. Heel weinigen van ons weten echt iets over meditatie en de meeste oudere leden zijn er bang voor of er fel tegen gekant.

De bron van spirituele waarheid wordt niet vervat in welk boek dan ook, zij wordt pas duidelijk door de menselijke ziel.

Wij bieden geen training voor het innerlijk werk, die innerlijke queeste en ontdekking die goddelijke wijsheid is en die aanvankelijk grote behoefte heeft aan leiding - niet alleen individueel gedurende 5 minuten meditatie hier of 15 minuten daar, hetgeen futiel is - maar in een groep en onder supervisie. Dit is een praktische methode om een spiritueel doel te bereiken, 'om uzelf te kennen', en een die wij volkomen veronachtzaamd hebben.

Net zoals het zaad niet tot ontwikkeling kan komen tenzij het in de donkere aarde begraven wordt, zoals de rups zichzelf wikkelt in het donker van de cocon die hij zelf geweven heeft om zichzelf in een vlinder te transformeren, zo kunnen alleen in de stilte van het denken en het hart de grote waarheden eigen gemaakt worden en veranderd in onze geheel eigen innerlijke kennis, voorbij alle theorie en geloof.

Het is in de toestand van volkomen absorptie, in het geheime heiligdom van het menselijk hart, dat de processen van assimilatie plaatsvinden die kennis, verworven in het waakbewustzijn, transmuteren tot een innerlijke ervaring van echte kennis. Want in de stilte wordt ons denken

opnieuw gedoopt in haar bron, de Universele Ziel, en zij komt iedere keer een beetje meer verfiind terug, een beetje meer verlicht. Dan brengt zij een paar flitsen mee van dat Uitgelezen Inzicht waarvan de wortels liggen in de diepten van het Zijn. In deze zwijgende overgave van onszelf wordt de persoonlijkheid langzaam getransformeerd tot een kristalheldere spiegel van haar binnenste Licht. Meditatie helpt ons door te breken naar het kosmische niveau binnen in onszelf. Geen voortdurend mentaal herkauwen van wat anderen gezegd of geschreven hebben zal dit ooit voor ons bereiken.

Dit in voortdurend contact staan met de levende bron van de grote waarheden die aan de wereld gegeven zijn dat wij tot nu toe alleen tegengekomen zijn in boeken, maar dat we zouden kunnen ervaren als belevendige zaden voor groei, zaden die in staat zijn ons leven totaal te veranderen, is voor mij Theosofie voor de toekomst. Het gist van de goddelijke wijsheid dat wij in onze eigen diepten ervaren is het levende bewijs van de grote perspectieven die *De Geheime Leer* en andere boeken die geschreven of geïnspireerd zijn in de 19^e, 20^e of welke eeuw dan ook, bieden. Uiteindelijk zal het een echte kern van menselijke broederschap belevendigen, waarin geen gevoel van superioriteit over anderen bestaat, en geen verveling, geen 'doodsheid' onder de leden; en waarin de andere bewegingen in het bredere theosofische circuit erkend worden als bewegingen die een gelijke bijdrage evenaren in de zoektocht naar waarheid en die het waard zijn mee te doen met onze eigen zoektocht.

Theosofie is geen wijsheid die geschreven is in oude boekrollen en opnieuw opgeschreven is voor ons plezier in een bepaald idioom dat al verouderd is, maar een levende, eeuwige wijsheid, gestaald in het vuur van het menselijk hart, in ons hart van Hart. Het is atma vidya.

Uit: *Insight*, november/december 1999
Vertaling: A.M.I.